

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Граждански Дела](#) > [Събиране На Доказателства](#) > [Austria](#)

Събиране на доказателства

 Австрия

Съдържание,
предоставено от



European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Тежест на доказване

1.1 Какви са правилата във връзка с тежестта на доказване?

По принцип всяка страна е длъжна да представи всички факти, на които основава исканията си (тежест на доказване — *Behauptungslast*) и да представи съответните доказателства (член 226, параграф 1 и член 239, параграф 1 от австрийския Граждански процесуален кодекс (*Zivilprozessordnung*)). Ако фактите по делото остават неясни (положение *non liquet*), съдът трябва въпреки това да вземе решение. В такива случаи важат правилата за тежестта на доказване. Всяка страна носи тежестта да докаже, че са изпълнени всички условия, за да се приложат правилата, които са благоприятни за нея. Обикновено ищецът трябва да докаже всички факти, които обосновават исканията му, а ответникът да докаже всички факти, които обосновават възраженията му. Ищецът също така носи тежестта да докаже, че са спазени процесуалните изисквания.

1.2 Съществуват ли правила, които освобождават някои факти от необходимостта да бъдат доказвани? В кои случаи? Възможно ли е да се обори определена правна презумпция чрез представяне на доказателства?

Фактите, които са съществени за решението, трябва да бъдат доказани, освен ако не са освободени от тежестта за доказване. Не е необходимо да се доказват факти, които са били признати (членове 266 и 267 от Гражданския процесуален кодекс), очевидни факти (член 269) или законови презумпции (член 270).

Признати факти са онези факти, които една от страните признава за достоверни твърдения на ответната страна. Съдът по принцип е длъжен да приеме признатия факт като верен и да стигне до решение без допълнително разглеждане.

Факт се смята за очевиден, ако е общоизвестен (т.е. известен или надеждно установим по всяко време за голям брой хора) или известен на съда (известен на съда по делото, въз основа на собствените му официални констатации, или ясно видим от преписката по делото).

Съдът е длъжен служебно да взема предвид очевидните факти в своето решение, като не е необходимо те да бъдат твърдени или доказвани.

Законовата презумпция произтича пряко от закона и има като последица обръщане на тежестта на доказване. Насрещната страна на страната, която се ползва от такава презумпция, трябва да представи доказателства за противното. Тя трябва да докаже, че въпреки наличието на законова презумпция, презумираните факти или правно положение не съществуват.

1.3 До каква степен съдът трябва да е убеден в даден факт, за да го използва за обосноваване на решението си?

Целта на съдебното производство е да убеди съдията относно даден факт. Най-общо казано, трябва да се приеме наличието на „значителна вероятност“, като не се изисква „абсолютна сигурност“, за да бъде убеден съдията.

Градацията на степента на доказване се определя от закона или съдебната практика, като в резултат на това степента се повишава от „значителна вероятност“ до „вероятност, граничеща със сигурност“ или се намалява до „категорична вероятност“. В последния случай задоволително доказателство или удостоверение е достатъчно за доказването съгласно член 274 от Гражданския процесуален кодекс. Доказателствата *prima facie* също водят до по-ниска степен на доказване и играят роля при преодоляване на трудностите в предоставянето на доказателства по искове за обезщетение на вреди. Ако е налице типичен ход на събитията, при който въз основа на житейския опит се предполага конкретна причинно-следствена връзка или вина, тези обстоятелства се смятат за доказани въз основа на това, че са доказателства *prima facie*, дори и в частни случаи.

2 Събиране на доказателства

2.1 За събирането на доказателства винаги ли е необходимо искане от страна по делото или в някои случаи съдията може да събере доказателства по собствена инициатива?

Съдът може да събира доказателства служебно или по искане на една от страните. При производства с чисто разследващ характер (когато съдът е длъжен да установи определящите факти по делото служебно) не е необходимо подаване на искане от страните. В рамките на производството по общия ред съгласно австрийския Граждански процесуален кодекс съдиите могат по собствена инициатива да събират всякакви доказателства, които се очаква да изяснят съществени факти (член 183 от Гражданския процесуален кодекс). Съдията може да инструктира страните да представят документи, да изиска извършването на проверка на място или да разпорежи проверка под формата на експертни становища или разпит на страните. Писмени доказателства обаче могат да бъдат представени само ако поне една от страните се е позовала на тях; писмени доказателства може да не бъдат допуснати и свидетели да не бъдат разпитани, ако и двете страни възразят срещу това. Във всички останали случаи доказателства се събират по искане за събиране на доказателства от една от страните.

2.2 Какво следва, след като събирането на доказателства по искане на страна по делото бъде допуснато?

По принцип доказателствата се събират по време на устната фаза на производството. В хода на „подготвителното“ заседание (член 258 от Гражданския процесуален кодекс) съдът и страните и/или техните представители съвместно изготвят график на съдебния процес, който включва и график за събиране на доказателства. Когато това е необходимо обаче, по всяко време може допълнително да се обсъди ходът на производството. След събирането на доказателствата резултатът се обсъжда със страните (член 278 от Гражданския процесуален кодекс). По принцип доказателствата трябва да бъдат събрани пряко от съдията, който ще вземе решение по делото. В случаите, изрично предвидени по закон, доказателства може да бъдат събрани чрез процедура за правна взаимопомощ. Страните трябва да бъдат призовани за събирането на доказателства. Те имат известни права на участие, като например правото да задават въпроси на свидетели или експерти. По принцип доказателствата се събират винаги дори ако страните не присъстват, въпреки че са били призовани.

2.3 В кои случаи съдът може да отхвърли искане на страна по делото за събиране на доказателства?

Искане на страна за събиране на доказателства трябва да бъде отхвърлено, ако съдът прецени, че то е без значение за делото (член 275, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс) или ако то е подадено с цел забавяне на производството (член 178, параграф 2, член 179 и член 275, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). Възможно е също да се определи срок за събиране на доказателствата, които е вероятно да забавят производството (член 279, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). След изтичане на този срок искането за събиране на доказателства може да бъде

отхвърлено. Искането може да бъде отхвърлено и ако то не е необходимо, тъй като съдът вече е убеден, или не е необходимо фактът да се доказва, или събирането на доказателства е забранено. Когато събирането на доказателства води до разходи (напр. за експертни доказателства), заявяващата страна обикновено трябва да извърши авансово плащане. Ако плащането не бъде извършено в срок, доказателствата по принцип може да бъдат събрани на по-късна дата само ако това не води до забавяне на производството.

2.4 Какви са различните видове доказателствени средства?

Австрийският Граждански процесуален кодекс предвижда пет „класически“ доказателствени средства: документи (членове 292—319), свидетелски показания (членове 320—350), експертни доказателства (членове 351—367), съдебна проверка (членове 368—370) и разпит на страните (членове 371—383). По принцип всеки източник на информация може да бъде допуснат като доказателство и се класифицира като едно от горните доказателствени средства съобразно своя вид.

2.5 Какви са начините за снемане на свидетелски показания и различават ли се те от средствата, използвани за снемане на експертни заключения? Какви са правилата във връзка с представянето на писмени доказателства и експертни заключения/становища на вещи лица?

Свидетелите се разпитват поотделно, в отсъствието на свидетелите, които ще бъдат разпитани впоследствие. Това не позволява на свидетелите да влияят един на друг чрез показанията си. Ако показанията на свидетели са противоречиви, те могат да бъдат разпитани едновременно. Разпитът на свидетели започва с общ разпит, за да се установи дали не са лишени от правото да дават показания по някаква причина, имат право да не свидетелстват или има фактори, които им пречат да положат клетва. След като свидетелят е бил предупреден да каже истината и са му разяснени последиците съгласно наказателното право от даване на неверни показания, започва действителният разпит, като свидетелят се приканва да предостави личните си данни. След това свидетелят се разпитва по самото дело. Страните могат да вземат участие в разпита на свидетеля и да му задават въпроси със съгласието на съда. Съдията може да отхвърли неуместни въпроси. По принцип свидетелите трябва да бъдат разпитвани директно пред съда по делото. При определени условия обаче е възможно да се разпитват свидетели посредством правна взаимопомощ (член 328 от Гражданския процесуален кодекс).

Смята се, че вещите лица „подпомагат“ съда. Докато свидетелите дават показания относно факти, вещите лица предоставят знания, с които съдията не може да разполага. По принцип експертни доказателства трябва да се представят директно пред съда по делото. Вещо лице може да бъде призовано без ограничения и по инициатива на съдията. Вещите лица трябва да представят своите констатации, както и доклад. Вещите лица трябва да представят устен доклад по време на съдебното заседание. Писмените доклади трябва да бъдат разяснени от вещите лица по време на съдебното заседание, ако това е поискано от една от страните. Констатациите и докладът трябва да бъдат обосновани. Частните доклади не се смятат за експертни доклади по смисъла на Гражданския процесуален кодекс. Те имат статут на частни документи.

По принцип документните доказателства се представят от лицето, което ги осигурява. Имащите отношение части от документите трябва да бъдат изрично посочени или подчертани. Документите трябва да се представят на съда по ясен и добре подреден начин и по принцип под формата на копия. Съдът обаче може да разпореда да бъдат представени оригинали по искане на насрещната страна или служебно. Документи, които са притежание на официален орган или се съхраняват при нотариус, при определени обстоятелства могат да бъдат получени и от съда по молба или служебно, например когато лицето, предоставящо доказателствата не е в състояние да ги получи. Ако даден документ се съхранява от насрещната страна на страната, която предоставя доказателствата, или от трета страна, съдът може при определени обстоятелства да разпореда на притежателя на документа да го представи. За доказателствената сила на документите вж. въпрос 2.6.

2.6 Има ли доказателствени средства, които се ползват с по-голяма доказателствена сила от други?

Прилага се принципът на „свободна преценка на доказателствата“ (член 272 от Гражданския

процесуален кодекс). Преценката на доказателствата се състои в проверка на резултатите от тях от страна на съдията. При извършване на тази преценка съдиите не са обвързани с никакви законови правила относно доказателствата, а трябва да преценят според личното си убеждение дали доказателствата са достатъчни или не. Не се прилага йерархия на доказателствените средства. Писмените показания се разглеждат като писмени доказателства, освен ако не са експертен доклад. Публични документи, издадени в Австрия, по презумпция се смятат за автентични, т.е. предполага се, че те наистина са съставени от посочения автор. Те също така са пълно доказателство за верността на съдържанието. Частните документи, при условие че са подписани, също напълно се приемат като доказателство, че съдържанието се в тях изявления са направени от лицето, което ги е подписало. Тяхната коректност винаги е предмет на свободната преценка на доказателствата.

2.7 За доказването на определени факти, задължително ли е използването на определени доказателствени средства?

Австрийският Граждански процесуален кодекс не изисква определени видове доказателства да се вземат предвид при определени случаи. Размерът на иска няма отношение към избора на доказателствени средства.

2.8 По закон свидетелите длъжни ли са да дадат показания?

Свидетелите са задължени да се явят в съда, да дадат показания и, ако бъдат приканени, да положат клетва. Ако надлежно призован свидетел не се яви на съдебно заседание без основателна причина, съдът трябва първо да наложи административно наказание глоба, а ако той не се яви втори път, да нареди той да бъде доведен принудително на заседанието. Ако свидетел откаже да даде показания, без да посочи причина, или ако представи неоснователна причина за отказ от даване на показания, той може да бъде принуден да свидетелства. Неверни показания от свидетел пред съда ще доведат до наказателно производство срещу него.

2.9 В кои случаи те могат да откажат да свидетелстват?

Когато са налице основания за отказ за даване на показания (член 321 от Гражданския процесуален кодекс), свидетелят има право да откаже да отговори на един или няколко въпроса. Не съществува пълно право на отказ за даване на показания. Такива основания са скандал или риск от наказателно преследване за свидетеля или лице, близко до него, пряка финансова вреда за същите лица, признати от държавата задължения за запазване на мълчание, задължение за запазване на тайна от страна на адвокат, организация за законно представителство на интереси или професионално сдружение за доброволно колективно представителство по трудово и социално право, риск от разкриване на творческа или търговска тайна и упражняване на правото на глас при гласуване, което е обявено за тайно по закон. Съдът трябва да запознае свидетеля с тези основания, преди да бъде разпитан. Ако свидетелят откаже да даде показания, трябва да посочи причините за това.

2.10 Може ли лице, което откаже да свидетелства, да бъде санкционирано или принудено да даде показания?

Съдът трябва да прецени дали отказът на свидетел да даде показания е законосъобразен. Свидетелите, които отказват да дадат показания, без да посочат причина, или които посочват причини, които съдът смята за неоснователни, може да бъдат принудени да дадат показания (член 354 от Кодекса на изпълнението — *Exekutionsordnung*). Това може да бъде направено чрез глоби или в по-ограничена степен — чрез лишаване от свобода. Такива свидетели също така са длъжни да покрият всички вреди, причинени на страните в резултат на необоснован отказ да дадат показания.

2.11 Има ли категории лица, от които не може да бъдат снети показания?

Показания не може да бъдат снети от лица, които не са били или не са в състояние да присъстват на подлежащите на доказване факти или да споделят това, на което са били свидетели. Приема се, че те имат „абсолютна“ физическа неспособност да дадат показания (член 320, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). В случай на ненавършили пълнолетие лица или психически болни лица съдът трябва да преценява за всеки отделен случай дали те са в състояние да дадат показания. Ако лицето,

което трябва да бъде разпитано, не е навършило пълнолетие, при поискване или служебно съдът може да се въздържи от разпита му изцяло или по определени въпроси, ако разпитът би накърнил благосъстоянието на ненавършилото пълнолетие лице, като се имат предвид неговата психическа зрялост, предметът на доказване и връзката му със страните по спора (член 289б, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс). Това важи и за безспорните производства (член 35 от Закона за безспорните съдебни производства (*Außerstreitgesetz*)). Съществуват и три случая на „относителна“ неспособност за даване на показания (член 320, параграфи 2—4 от Гражданския процесуален кодекс): религиозни служители по отношение на информацията, предоставена им по време на изповед или по друг начин, в обхвата на поверителността, произтичаща от тяхното положение, държавни служители по отношение на поверителна информация във връзка с работата им (освен ако не е направено изключение) и медиатори по отношение на информацията, предоставена им или получена по друг начин от тях по време на процеса на медиация.

2.12 Каква е ролята на съдията и страните при разпита на свидетел? При какви обстоятелства свидетел може да бъде разпитан чрез използването на видеоконферентна връзка или други технически средства?

Съдът трябва да задава на свидетелите подходящи въпроси за фактите, които трябва да бъдат доказани чрез техните показания, и за обстоятелствата, при които те са получили сведенията, с които разполагат. Страните могат да участват в разпита на свидетелите и, със съгласието на съда, да им задават въпроси за изясняване или допълване на техните показания. Съдията може да отхвърли неуместни въпроси. Свидетелските показания трябва да бъдат записани на основното им съдържание или, ако е необходимо, да бъдат записани дословно. Разпитът на свидетели с помощта на видео технология по принцип е възможен и трябва да се използва вместо присъствен разпит при изпълнението на молби за правна взаимопомощ от съображения за икономия на процеса. От 2011 г. насам всички съдилища са оборудвани с видеоконферентна техника.

Ако предметът на гражданското производство е фактически свързан с наказателно производство, тогава лицето, което е пострадалият в това наказателно производство по смисъла на член 65, параграф 1, буква а) от Наказателно-процесуалния кодекс (*Strafprozessordnung*), може по свое искане да ограничи участието на страните в производството и на техните представители в разпита му по такъв начин, че да могат да следят разпита, като се използват технически средства за предаване на звук и картина, и да упражнят правото си да задават въпроси, без да присъстват на разпита. Ако пострадалият не е навършил пълнолетие, разпитът, свързан с наказателното производство трябва да бъде проведен от подходящ експерт (член 289а, параграф 1 от Наказателно-процесуалния кодекс). При поискване съдът може да разпита дадено лице по начина, описан в параграф 1, ако от лицето, което трябва да бъде разпитано, не може разумно да се очаква да свидетелства в присъствието на страните в производството и на техните представители поради предмета на доказване или личното участие на разпитваното лице (член 289а, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). При поискване или служебно съдът може да проведе разпита по начина, описан в член 289а, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс, и ако е необходимо — от подходящ експерт, ако благосъстоянието на ненавършилото пълнолетие лице не би било накърнено от самия разпит в присъствието на страните или на техните представители, а поради психическата зрялост на ненавършилото пълнолетие лице, предмета на доказване и връзката му със страните по спора (член 289б, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс). Членове 289а и 289б от Гражданския процесуален кодекс се прилагат и в безспорните съдебни производства (член 35 от Закона за безспорните съдебни производства).

3 Преценка на доказателствата

3.1 Набавянето на доказателства по незаконосъобразен начин от страна по делото ограничава ли съда да ги вземе предвид при постановяването на решение?

В австрийските гражданскопроцесуални закони по принцип не се предвиждат забрани за използване на доказателства. Съдебната практика отхвърля обща забрана за използване на неправомерно събрани доказателства. Допустимостта на доказателствата следва по-скоро да се определя във всяко производство. Неправомерно придобити аудиозаписи по принцип могат да се използват в гражданско производство, например ако страната, предоставяща доказателствата, може да докаже, че искът ѝ не

може да бъде изпълнен без такъв запис и че искът, който предявява, и субективните ѝ интереси са от висок порядък в сравнение с накърняването на неприкосновеността на личния живот на насрещната страна при събирането на доказателствата.

3.2 Показанията на страна по делото смятат ли се за доказателство?

Разпитът на страните по делото също съставлява доказателство. Подобно на свидетелите, страните също са длъжни да се явят, да дадат показания и да положат клетва. Страните обаче по принцип не могат да бъдат принудени да се явят, да свидетелстват или да положат клетва в съда. Страните в брачни производства могат например да бъдат принудени да се явят, но не и да свидетелстват или да положат клетва. Всяко необосновано отсъствие на страна от производството или неявяване за даване на показания в съда трябва да бъде преценено от съда при надлежно отчитане на всички обстоятелства. Даване на неверни показания от една от страните (за разлика от свидетелите) не е престъпление, освен ако под клетва е дадена декларация с невярно съдържание. Разпит на страните може да бъде разпореден от страна на съдиите служебно.

4 Определила ли е тази държава членка в съответствие с член 2, параграф 1 от Регламента относно събирането на доказателства други органи, които са компетентни да събират доказателства за целите на съдебно производство по граждански или търговски въпроси съгласно Регламента? Ако отговорът е „да“, в какви производства тези органи са компетентни да събират доказателства? Могат ли те само да поискат събиране на доказателства или също така да съдействат при събирането на доказателства въз основа на искане от друга държава членка? Вж. също уведомлението по член 2, параграф 1 от Регламента относно събирането на доказателства

Съгласно австрийското национално законодателство понастоящем никой друг орган освен съдилищата не е компетентен да събира трансгранични доказателства по силата на член 2, параграф 1 от регламента.

■ Последна актуализация: 05/01/2026

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.